

OPETUSSUUNNITELMASTA TOTEUTUSSUUNNITELMAAN

Jukka Ojala
Marko Syrjälä
Vuokko Ylinen

Ammatillisen opettajankoulutuksen
kehittämishanke
Marraskuu 2014
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Ojala, Jukka; Syrjälä, Marko; Ylinen, Vuokko

Opetussuunnitelmasta toteutussuunnitelmaan

Opettajankoulutuksen kehittämishanke 17 sivua + 10 liitesivua
Marraskuu 2014

Muunsimme Sotilaskeittäjäkurssin koulutussuunnitelman, Kiinteistönhoitajan perustutkinnon opetussuunnitelman ja Rakennusalan perustutkinnon opetussuunnitelman toteutussuunnitelmiksi. Toteutussuunnitelmat on laadittu alaa parhaiten palvelevaan muotoon.

Laadittujen toteutussuunnitelmien tavoitteena on avata opetussuunnitelmat selkeämmässä muodossa niin opiskelijalle kuin myös opettajalle. Tavoitteena on myös yhtenäistää opetusta eri opettajien tai sijaisten kesken. Toteutussuunnitelmia laadittaessa on otettu huomioon käytännön kokemus opetettavasta aiheesta.

Tarkastelunäkökulmana työssämme on ollut Learning by doing eli tapa oppia tekemällä. Tekemällä oppimisessa hyödynnetään opiskelijan luonnollista oppimiskykyä käytännön ympäristössä. Oppiminen tulee tekemisen seurauksena, kun opittua sovelletaan käytäntöön. Tekoja toistamalla taidot kehittyvät ja kokemus karttuu

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	4
2	OPETUSSUUNNITELMASTA KEHITTÄMISSUUNNITELMAAN.....	5
	2.1 Opetussuunnitelma	5
	2.1.1 Toteutussuunnitelma.....	5
	2.1.2 Learning by doing	6
	2.1.3 Opetussuunnitelmasta toteutussuunnitelmaan	9
3	TOTEUTUSSUUNNITELMAT	10
	3.1 Sotilaskeittäjäkurssin sisältö	10
	3.2 Opintosuunnitelman sisältö I vuoden kiinteistönhoidon opiskelijalle	10
	3.3 Opetussuunnitelman sisältö rakennusalan 2 vuoden opiskelijalle....	12
	3.4 Pohdintaa eri opetussuunnitelmien muuttamisesta toteutussuunnitelmiksi	14
	LÄHTEET.....	17
	LIITTEET	18
	LIITE 1 SOTILASKEITTÄJÄKURSSIN TOTEUTUSSUUNNITELMA.....	18
	LIITE 2 1. VUODEN KIIINTEISTÖNHOIDON KURSSIN TOTEUTUSSUUNNITELMA	21
	LIITE3 RAKENNUSALAN PERUSTUTKINTO, TALONRAKENNUKSEN KOULUTUSOHJELMA, TALONRAKENTAJA	27

1 JOHDANTO

Ammatillisessa koulutuksessa haasteena on monesti se, miten opiskelijat saadaan motivoitumaan opiskeluun ja kiinnostumaan opetettavista aiheista. Tämän kehittämistehtävän tekijöillä jokaisella on opetettavana opintojakso joka valmistaa opiskelijat käytännön työhön. Työn ongelmana on miten opetussuunnitelma tai koulutussuunnitelma muutetaan toteutussuunnitelmaksi siten, että se on toimiva ja sitä pystyisivät myös muut alalla työskentelevät hyödyntämään. Tarkoituksena on avata opetussuunnitelman vaatimukset käytännön toteutukseksi.

Tarkastelunäkökulmana työssämme on Learnin by doing eli tapa oppia tekemällä. Tekemällä oppimisessa hyödynnetään opiskelijan luonnollista oppimiskykyä käytännön ympäristössä. Oppiminen tulee tekemisen seurauksena, kun opittua sovelletaan käytäntöön. Tekoja toistamalla taidot kehittyvät ja kokemus karttuu.

2 OPETUSSUUNITELMASTA KEHITTÄMISSUUNNITELMAAN

2.1 Opetussuunnitelma

Opetussuunnitelma ammatillisissa oppilaitoksissa määrittelee eri tutkintojen osaamistavoitteet sekä opiskelijoiden ammatillisen kasvun ja oppimisen prosessin. Opetussuunnitelman ensisijaisena tavoitteena on tukea tavoitteellista oppimista edistävien oppimistilanteiden ja – oppimisympäristöjen rakentumista.

Opetussuunnitelma on opetuksen ja opintojen suunnittelun väline. Sen avulla opetuksesta muodostetaan hallittu ja ehjä kokonaisuus. Siinä nimetään koulutuksen opintojaksot ja – kokonaisuudet tavoitteineen, määritellään opintojen laajuus ja ydin sekä rakennetaan opintojaksojen väliset yhteydet ja peräkkäisyydet oppimisen edellyttämällä tavalla. Opetussuunnitelmassa kuvataan myös käytetyt opetusmenetelmät ja oppimisen arvioinnin muodot.

Opetussuunnitelman avulla opiskelija ymmärtää koulutusohjelmansa rakenteen ja sen merkityksen opiskelun suunnittelussa ja etenemisessä. Opiskelija on tietoinen oman koulutusohjelmansa sisällöstä ja voi laatia oman henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa. (opetus- ja toteutussuunnitelmien vertailu, Kemi 2012)

2.1.1 Toteutussuunnitelma

Toteutussuunnitelma on opettajan laatima opintojakson toteuttamista ohjaava suunnitelma. Toteutussuunnitelma perustuu opetussuunnitelmassa hyväksytyyn opetusjaksokohtaiseen tavoitekuvaukseen. Suunnitelman laatii opintojakson vastuuopettaja ja se käydään läpi opiskelijoiden kanssa. Opiskelijat voivat esittää suunnitelmaan muutoksia ja sitä on mahdollisuus muokata myös koulutuksen edetessä. Opettaja pyrkii laatimaan toteutussuunnitelman siten, että siinä huomioidaan opiskelijat mahdollisimman monipuolisesti ja, että se on joustava eritasoisten opiskelijoiden suhteen.

Toteutussuunnitelma tehdään opiskelijaa varten. Hän saa siitä tarvittavan tiedon opintojakson suorittamista varten. Toteutussuunnitelma voidaan laatia ensin karkealla tasolla, oleelliset käsiteltävät asiat sisältäväksi rungoksi, joka työstetään opettajan ja opiskelijoiden

yhteistyönä valmiiksi toteutussuunnitelmaksi. Tarkoituksen mukainen toteutussuunnitelma on realistinen ja käytännön läheinen. Se kuvaa opintojakson tavoitteet selkeästi sekä ottaa opetus- ja oppimisjärjestelyissä huomioon opintojaksolle osallistuvan opiskelija ryhmän. (Opintojakson suunnittelu, toteutus ja arviointi, HAMK, 2012)

2.1.2 Learning by doing

Tausta-ajatus

”Jos sanot minulle, unohdan

Jos näytät minulle, muistan

Jos annat minun tehdä itse, ymmärrän”

Kungfutse 551–479 eKr.

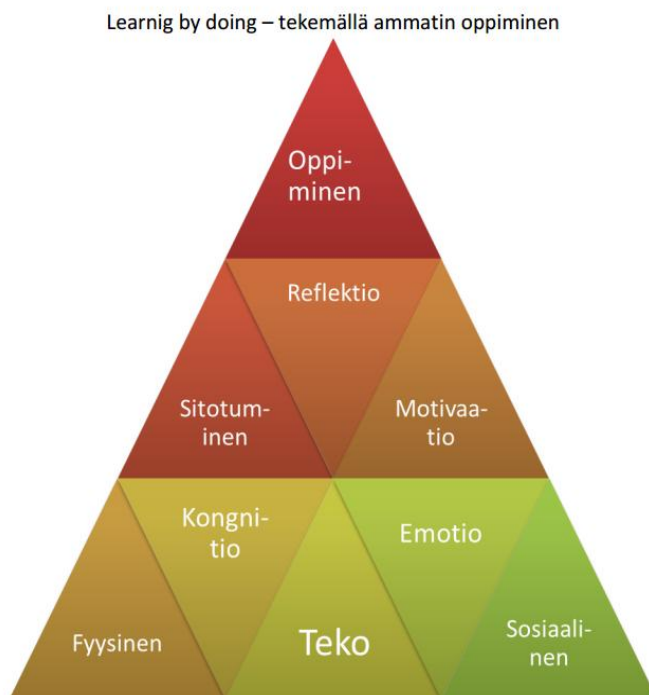
”Asiat, jotka on opittava tekemään, opitaan vain tekemällä niitä”

Aristoteles

Leanning by doing on tapa oppia tekemällä. Sen perusta on Deweyn pragmatismina tunnettu kasvatustilfilosofia, joka painottaa käytäntöä merkityksen perustana ja tiedon saavuttamista reflektoidun kokemuksen kautta. Dewey näki koulun pienoisyhteiskuntana, jossa opittiin mielekkään työskentelyn kautta. Näin koulusta tuli paikka, jossa opittiin elämää varten.

Tekemällä oppimisessa hyödynnetään opiskelijan luonnollista oppimiskykyä käytännön ympäristössä. Oma halu, into päästä tekemään ja kiinnostus ovat otollinen lähtökohta oppimiselle. Ammatillisen opetuksen haasteena on vastata nuorten odotuksiin ammatillisesta koulutuksesta. Opiskelijoiden ennako-odotuksena on päästä tekemään käsillään ja saada onnistuneita oppimiskokemuksia. Nuori valitsee ammatillisen koulutuksen koska haluaa käytännönläheisen koulutuksen, odottaa, että pääsee tekemään käsillään ja haluaa valmistua nopeasti ammattiin. Ammatillisesta koulutuksesta myös mielletään osa opetusta tapahtuvan aina käytännöntyötä tekemällä eikä teoriaa pänttäämällä.

Uusien taitojen oppiminen tapahtuu kokemusperäisen tekemisen kautta. Aluksi opitaan mallista, esimerkiksi seuraamalla ammattilaisen tekemistä tai eteen tulevan ongelman ratkaisun tai virheen kautta. Reflektointi tapahtuu mallioppimisen ja kokemuksen perusteella. Malli työn voi suorittaa myös esim. ylemmällä luokalla oleva opiskelija. Johtopäätösten pohjalta, syntyy uusi toimintamalli. Oppiminen tapahtuu vasta kun kokemukseen liittyy merkitys. Opiskelijoiden kanssa on hyvä pysähtyä kertaamaan ja miettimään eli reflektoida omaa tekemistä. Miten tein ja mitä opin miksi näin kuuluu tehdä onko monia erilaisia tapoja tehdä jokin työ. Vanhemmilla opiskelijoilla voi esim. olla jokin itse opittu tapa tehdä jokin työ ja se eroaa koulussa opetettavasta tavasta. Tällöin on syytä miettiä onko väliä miten työ tehdään jos lopputulos on sama? Kuluuko esim. enemmän energiaa tai aikaa tms. jos työn tekee opiskelijan tavalla. Tai voihan selvitä, että hänen tapansa tehdä työ on parempi kuin opettajan. Opettajan pitää osata olla avoin uusille ideoille. (learningbydoing.puro.net. 6.9.2014)

Teko Oppimisteko on tämän mallin perusta. Tekeminen on ihmisen perustarve. Tekemällä oppiminen on luonnollisin tapa oppia uutta ja tekemisen mahdollistavat taidot. Ihminen oppii välittömien tekojensa ja ratkaisujensa kautta, aidosta toiminnasta ja kokemuksista. Tekemällä oppimisen on kokonaisvaltaista. Teko luo tietoa, niinpä koulutukseen tulisi lisätä aineksia, joissa tehdään ensin käytännön asioita ja niiden pohjalta muotoillaan myöhem-

min tietoa ja päätelmiä. Toisto ja harjoittelu vaikuttavat aivotoimintaan kun niitä käytetään aktiivisesti, samoin kuin kuntoilu vahvistaa lihaksia. Taitojen toistolla syntyy valmiudet ja tavat toimia, ammatillinen kompetenssi muodostuu. (learningbydoing.puro.net. 6.9.2014)

Fyysinen Opiskelijan pääsy aitoon toimintaympäristöön on erittäin motivoivaa silloin, kun ammatillinen mielenkiinto ja käytäntö kohtaavat. Sellainen toiminta, jossa on runsaasti yhteyksiä opiskeltavaan aiheeseen, tuottaa parhaan oppimistuloksen. (learningbydoing.puro.net. 6.9.2014)

Sosiaalinen Yksilölle on tärkeää se, millaisena muut ihmiset pitävät häntä tai millaisen he haluaisivat hänen olevan, sekä millainen hän itse haluaisi olla. Silloin kun ihminen tuntee, että häntä kunnioitetaan sellaisena kuin hän on, hän voi olla oma itsensä, kokee turvallisuutta, myönteisen ilmapiirin ja itsensä hyväksytyksi. Yhteistoiminnallisen oppimisen myötä sosiaaliset taidot vahvistuvat, kun tutustutaan toisiin ryhmän jäseniin ja ollaan vuorovaikutuksessa heidän kanssaan. Opiskelijaryhmällä on keskeinen merkitys, sillä sen menestyminen on kiinni yksilöiden menestymisestä ja päinvastoin. Yhteistoiminnallisessa tekemisessä sosiaalisten taitojen merkitys korostuu ja kehitetään vuorovaikutteista viestintää ja tiimityötaitoja, joita tarvitaan työelämässä. Oleellista on myös, että ryhmä itse arvioi toimintaansa ja tarvittaessa kehittää toimintaansa, jossa tarvitaan reflektointitaitoja. (learningbydoing.puro.net. 6.9.2014)

Reflektio Oppiminen tapahtuu vasta, kun kokemukseen liittyy merkitys. Kokemuksesta tulisi löytää oppimisen arvoiset asiat refleктоimalla. Reflektio on mentaalinen toiminto, jossa uutta tietoa kootaan ja jäsenetään aiempien kokemusten ja tiedon pohjalta. Ammatillisessa osaamisessa oleellista on, että osaa toimia oikein, omaa työssä tarvittavat taidot; siksi kokemuksellinen tekemällä oppiminen soveltuu taitojen opiskeluun. Ammattitaito on kokonaisvaltaista osaamista ja henkilökohtaisia ominaisuuksia. Parhaisiin oppimistuloksiin päästään yhdistämällä tekemällä harjoittelu mentaalsiin harjoitustapoihin. Oppimista edistää kun se tapahtuu luonnollisessa toimintaympäristössä. (learningbydoing.puro.net. 6.9.2014)

Motivaatio Mielekäs oppimisympäristö tarjoaa virikkeitä ja haasteita ja edesauttaa myönteisen motivaation kehittymistä. (learningbydoing.puro.net. 6.9.2014)

Sitoutuminen Päämäärään sitoutumiseen vaikuttaa arvio siitä, että päämäärät ovat tarpeeksi vaativia, mutta kuitenkin saavutettavissa olevia. (learningbydoing.puro.net. 6.9.2014)

Oppiminen oppimisprosessissa opiskelija tekee varsinaisen tuloksen ja siihen johtavat oppimisteot. (learningbydoing.puro.net. 6.9.2014)

2.1.3 Opetussuunnitelmasta toteutussuunnitelmaan

Koulutusalaakohtaiset opetussuunnitelmat ohjaavat opetuksen käytännön toteutusta. Toteutussuunnitelmiin avataan mitä ammatillista osaamista kunkin opintojakson suorittaminen edellyttää. Osaamisvaatimukset avataan käytännön työtehtäviksi, joita tekemällä opitaan ja tavoitteet saavutetaan.

Toteutussuunnitelmissa kerrotaan käytännön työtehtävät eri jaksojen osalta. Suunnitelmissa määritellään myös missä opetus tapahtuu, esimerkiksi keittiössä, rakennustyömailla, urheilukentällä, tms.

Laadittaessa käytännöntyöhön sidoksissa olevaa toteutussuunnitelmaa tavoitteena on, että opiskelijat paremmin sitoutuvat opiskeltavaan asiaan. Toiminnallisuus tukee opiskelijoiden sitoutumista. Esimerkiksi ammattisanasto ja työvälineet on helpompi oppia työn äärellä kuin teoriassa. Käytännön työssä opiskelijoilla on jokin oikea ongelma ratkaistavanaan. Ongelmien ratkaisu on myös mielekkäämpää ryhmissä tai pareittain.

Opintoihin sisältyy usein myös opiskelijan ohjaamista aikuisuuteen, hyvään arjen hallintaan ja vastuullisuuteen. Taitoihin jotka ovat normaalin työelämän perustana.

3 TOTEUTUSSUUNNITELMAT

3.1 Sotilaskeittäjäkurssin sisältö

Sotilaskeittäjäkoulutuksen päämääränä on tuottaa kenttämuonituskalustolla ruoanvalmistuksen osaavia ja elintarvikehygienian periaatteet osaavia sotilaskeittäjiä. Kurssin jälkeen sotilaskeittäjät harjaannutetaan tehtävissään oman sodanajan joukkonsa mukana. Joukko-osastossa koulutuksen järjestää joukkoyksikkö yhteistyössä varuskuntaravintolan kanssa. Kurssi kestää kolme viikkoa, joista ensimmäisellä viikolla opetellaan teoriassa asiat ja kahdella seuraavalla käytännön harjoitteluna. Käytännön harjoittelu tapahtuu ampu-makenttöalueen keittokatoksella. Opetuksen sisällössä huomioidaan kenttämuonituksen laitteissa ja ruokalistassa tapahtuvat muutokset.

Valinnat eri kursseille tekee henkilökunta mutta varusmiehillä on mahdollisuus esittää omat toiveensa. Catering-alan pohjakoulutus ei ole edellytys kurssille pääsemiseen.

Sotilaskeittäjäkurssista on olemassa Tykistöprikaatin laatima koulutussuunnitelma ja toimintakäsä sekä viikko-ohjelma. Koulutuksesta ei laadita henkilökohtaista opetussuunnitelmaa, mutta koulutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden aikaisempi koulutus ja työkokemus. Koulutuksen aikana opettajat seuraavat opiskelijoiden edistymistä ja muokkaavat opetusta sen mukaisesti.

3.2 Opintosuunnitelman sisältö I vuoden kiinteistönhoidon opiskelijalle

Kiinteistöhoitaja toimii kiinteistöjen huolto- ja korjaustehtävissä. Hänen työnkuvaansa kuuluu kiinteistön tekniikan tarkkailua, pieniä huolto- ja korjaustöitä sekä piha-alueiden hoitoa. Kiinteistöhoitajat työskentelevät mm. kiinteistöpalvelu- ja isännöintiyritysten palveluksessa.

Kiinteistönhoitaja vastaa kiinteistöjen toimivuudesta sekä kiinteistö- ja lämmityskulujen pysymisestä oikealla tasolla. Kiinteistönhoitaja seuraa kiinteistön tekniikan toimintoja (esimerkiksi lämpö-, vesi- ja ilmastointijärjestelmät) valvontamittareiden avulla ja tekee tarvittavat laitteistojen säätötyöt. Tehtäviin saattaa kuulua myös mittauksia ja määräaikaistarkastuksia.

Itsenäinen ja vastuullinen työote sekä asiakaspalvelutaidot ovat ammatissa välttämättömiä. Kiinteistönhoitaja työskentelee ilman työnjohdon välitöntä valvontaa. Ammatissa voi hyvin itsenäisesti päättää töiden suoritusjärjestyksen ja työtavat. Työnjohtoon ollaan yhteydessä puhelimen ja tietokoneen välityksellä, kun siihen on tarvetta. Näin saadaan tieto myös kiireellisistä tehtävistä.

Työhön kuuluu sekä sisä- että ulkotöitä. Tyypillisiä työpaikkoja ovat asuinkiinteistöt, koulut, julkiset rakennukset, teollisuusrakennukset ja kaukolämpölaitokset.

Työturvallisuusmääräykset on tunnettava hyvin eri tehtävissä, ja määräysten mukaisia turvalaitteita ja suojaimia on käytettävä

Tämä kehittämishanke koskee opintosuunnitelman toteutusta kiinteistönhoidon I luokan opiskelijoille. Opiskelijat ovat pienryhmäopiskelijoita.

3.3 Opetussuunnitelman sisältö rakennusalan 2 vuoden opiskelijalle

Tarkastelussa rakennusalan toisen opiskeluvuoden opetussuunnitelman toteutuminen. Osaltaan toisen asteen koulutukseen kohdistuvat säästötoimenpiteet tekevät koulutuksen haasteellisemmaksi. Se merkitsee sitä, että lukio- ja ammatillista koulutusta ei voida järjestää jatkossa enää samalla tavalla kuin nykyisin. Samalla vaarantuvat vakavasti koulutuksen laatu, koulutuksellinen tasa-arvo ja koulutuksen alueellinen saavutettavuus. Entistä vähemmällä on saatava aikaiseksi entistä enemmän.

Kun ”neljännen vuoden” oppilaita ei enää voi olla, saavat oppilaat todistukseen vain numerot suoritetuista opinnoista niin yhä useammilla nuorilla opinnot voivat jäädä kesken. Kokonaisuudessa tavoitteena on, että opiskelijat valmistuvat nykyistä nopeammin.

Rakennusalan perustutkinnon suorittaneella on monipuolinen ammattitaito ja hän kehittää sitä jatkuvasti. Hän on luotettava, laatutietoinen, oma-aloitteinen sekä asiakaspalvelu- ja yhteistyöhenkinen. Hänen on osattava soveltaa oppimiaan taitoja ja tietoja vaihtelevissa työelämän tilanteissa. Hän pystyy näkemään työnsä osana suurempia tehtäväkokonaisuuksia ja pystyy ottamaan huomioon lähialojen ammattilaisten tehtävät omassa työssään. Rakennusalan ammattilainen tekee työnsä rakennusalan laatuvaatimusten mukaisesti sekä käsittelee materiaaleja huolellisesti ja taloudellisesti. Hän osaa suunnitella työnsä piirustuksien avulla, osaa tehdä materiaali- ja työmenekkilaskelmia sekä hän osaa esitellä ja arvioida omaa työtään.

Rakennusalan perustutkinnon suorittanut osaa lukea sekä talonrakentamiseen että maarakentamiseen liittyviä piirustuksia. Hänellä on mittaustöissä ja rakennustyömaan laskentatehtävissä tarvittavat matemaattiset valmiudet. Hän osaa rakennusfysiikan perusteet, jotka tulevat entistä tärkeämmiksi korjausrakentamisen lisääntyessä.

Laaja-alaisten elinkaari palvelumallien yleistyessä rakennusalan yrityksissä, rakennusalan ammattilaisen on toimittava erilaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti sekä ilmaistava näkökantoja selkeästi ja luottamusta herättäen.

Rakennusalan perustutkinnon suorittanut ottaa erityisen tarkkaan huomioon työn turvallisuuden sekä työkyvyn edistämisen, koska rakennusala on työturvallisuudeltaan vaarallinen toimiala ja turvallisia työtapoja sekä oikeaa asennetta arvostava työturvallisuuskulttuuri on vasta kehittymässä rakennusosalalle.

Ympäristötietoisuus rakentamisessa edellyttää rakentajilta uusia tietoja esimerkiksi eri materiaalien ominaisuuksista. Rakennusalan ammattilaisen osaa vastata asiakkaan ky-

symyksiin materiaalin tai tuotteen valmistuksen, käytön ja hävittämisen yhteydessä syntyvistä päästöistä ja jäteongelmista.

Rakennusalalla toimivat osaavat käyttää tietotekniikkaa. Lähitulevaisuudessa ollaan tilanteessa, jossa kaikki rakennusalan tieto voi olla ja liikkua osapuolten välillä sähköisenä. Tällaisen tiedonsiirron osaaja on alalla etulyöntiasemassa, koska sähköinen tiedonsiirto merkitsee nopeutta ja tietojen tehokasta hyödyntämistä.

Perustutkinnon suorittaneella on alan perusvalmiuksien lisäksi erikoistuneempi osaaminen talonrakennuksesta, maarakennuksesta, maarakennuskoneenkuljetuksesta tai kivirakentamisessa. Perustutkinnon suorittaneella on edellytykset kehittää itseään ja suorittaa ammattitutkinto työkokemusta saatuaan

3.4 Pohdintaa eri opetussuunnitelmien muuttamisesta toteutussuunnitelmiksi

Toteutussuunnitelmia pohtiessamme olemme huomanneet miten teoriassa opetetut asiat ovat epäselviä siirryttäessä käytännön työhön. Tästä syystä on hyvä, että ennen teoriaopintoja tutustutaan esimerkiksi laitteisiin joita työssä käytetään. Mielestämme asia, kyttyy hyvin Kungfutsen lainauksessa “näytät minulle muistan annat minun tehdä itse ymmärrän”. Voiko sitä paljon selkeämmin sanoa? Mietittäessä oman koulutusalan toteutussuunnitelmaa on vaara sokeutua omalle tekemiselle ja nimenomaan siihen onko se ainoa oikea vaihtoehto.

Omaa toteutussuunnitelmaa miettiessäni oli mielessäni lopullinen tuotos eli mihin koulutuksella tähdätään. Siihen, että varusmiehet saavat mahdollisimman hyvin valmistettua ja hyvänmakuista ruokaa myös maastossa. Mietinkin työtä tehdessäni, että onko se varsinainen toteutussuunnitelma vai paremmin tarkistuslista siitä mitkä ovat ne ydin asiat joita jokaisen on osattava kurssilta valmistuttuaan. Kurssi on kestoaltaan lyhyt ja rakenteeltaan hyvin tiivis kokonaisuus. Sotilaskeittäjät ovat koulutuksen aikana ja koulutuksellisista syistä muutenkin hyvin tiiviisti yhdessä toimiva ryhmä. Toimintaympäristö ja muut kurssilaiset asettavat jokaiselle opiskelijalle paineita suoriutua omalta kohdaltaan mahdollisimman hyvin. Koulutuksen on kuitenkin tarkoitus antaa raamit missä ja miten toimitaan. Sotilaskeittäjänä toimiminen on myös tehtävä jota ei yksityiskohtaisesti voida opettaa, koska harjoituksen aikana voi tapahtua myös paljon asioita jotka on pystyttävä ratkaisemaan paikan päällä ja hyvinkin lyhyellä varoitusajalla. Koulutuksessa on siis huomioitava se, että kurssilaisten pitää omata tietynlaista ongelmanratkaisu taitoa ja kokonaisuuden hallintaa.

Kurssi kestää kokonaisuudessaan 3 viikkoa joten koulutettavilta vaaditaan aktiivista osallistumista ja perehtymistä asioihin. Kurssilaiset ovat pohjakoulutukseltaan yleensä hyvin erilaisia, eikä alan koulutusta esim. suurtalous- tai ravintolakokin tutkintoa ole kuin 4-5 kurssilaisella 25:stä. Kouluttajaa auttaa oma ammatillinen osaaminen ja yhteistyö muiden kouluttajien kanssa.

Muuttaessani sotilaskeittäjäkurssin tavoitteita selkeämpään muotoon osoittautui vaikeimmaksi miettiä miten kootaan asiat siten, että tuotos palvelee niin kurssilaisia, kouluttajia

kuin myös meitä kurssilla opettajina toimivia ammattilaisia. Toteutussuunnitelman asiat ovat perus käytännön tehtäviä mutta ne on nyt kerätty yhtenäiseen taulukkoon josta voi tarkistaa onko asiat opetettu ja onko ne opittu.

Learnin by doing teorian perusteella tekeminen on luonnollisin tapa oppia ja se, että opiskelijat ja kurssilaiset pääsevät aitoon ympäristöön tekemään aidosti oikeita asioita tukee oppimista. Opiskelijaa motivoi kun hän tietää kurssin tavoitteet ja ne ovat selkeät mutta niissä on riittävästi haastetta. Haasteista selviytyminen ja onnistuminen tehtävissä sitouttaa opiskelijat tehtävään. On opettajan tehtävä nähdä miten paljon eri opiskelijat sietävät painetta ja mikä on riittävän haasteellista. Käytännön töiden jälkeen on hyvä reflektoida mitä ja miten lopputulokseen päästiin ja oliko se tavoitteiden mukainen. Reflektoinnin avulla opiskelija huomaa oman kehittymisensä.

Eri OPS:n avaaminen tuntui aluksi vaikealta, mutta voimme yhtyä Aristoteleen ajatukseen, että asiat, joita on opittava tekemään, opitaan vain tekemällä niitä. OPS:n avaamisessa ongelmana on avaamisen laajuus ja pikkutarkkuus. Oli pyrittävä kuitenkin toimimaan vain yleisellä tasolla. Kaikkea mitä opetetaan, ei voi eikä pysty kirjoittamaan paperille. On helppo luetella opetusvälineitä ja sitä mitä pitäisi opettaa. Tärkein työkalu olen kuitenkin minä itse. Kun opitaan paljolti mallin kautta, oma panoksemme on suuri.

Mallista oppimista käytetään myös niin, että jo edistyneempi opiskelija on aloittelijan työparina. Uuden suuntauksen mukaan opinnoissaan hyvin edistyvä oppilas voi valmistua nopeammin kuin ennalta on suunniteltu. Jos esim. kesätyö on alan työtä, niin se voidaan tunnistaa ja tunnustaa opiskeluksi, jolloin valmistuminen nopeutuu.

Opetettaessa kiinteistönhoidon pienryhmää, jolloin ryhmäkoko on pieni, mutta opiskelijamateriaali on hyvin erilaista ja eritasoista, toteutussuunnitelman merkitys korostuu. Joillekin työkoneella ajaminen on leikin tekoa, niin toisella polkupyörällä ajaminen saattaa tuottaa vaikeuksia. Tällaisissa ryhmissä opettaja on monessa asiassa esikuva opiskelijoille. Opettajan koko oma persoona on pelissä.

Kun opiskelijat pääsevät käytännön työympäristöön heidän mielenkiintonsa kasvaa myös sellaisia asioita kohtaan, joista he eivät ennen ole olleet kiinnostuneita. Varsinkin pienryhmässä näkee usein suorastaan oppimisen riemua ja onnea itsensä ylittämistä. Usein

käytäntö edesauttaa teorian oppimista. Kun on nähnyt asian käytännössä, se on helpompi teoriassakin käsittää.

Monta kertaa näitä opiskelijoita kohtaan on tietynlaisia ennakkoluuloja ja odotuksia. Jo se, että opiskelija voi olla oma itsensä turvallisessa ja tasa-arvoisessa ilmapiirissä parantaa oppimistuloksia. On tärkeää tuntea kuuluvansa johonkin joukkoon.

Opetussuunnitelman avaamisen kautta opiskelijoiden on helpompi seurata opintojensa edistymistä ja sitä missä on vielä parannettavaa.

Rakennusalan perusrhmää opetettaessa on otettava huomioon oppilaiden erilaiset lähtökohdat oppimiseen. Rakennusalan opiskelijan tietävät jo hakiessaan, että teknisillä aloilla päästään tekemään jo varhaisessa vaiheessa käsillä töitä, jolloin voidaan soveltaa ”Learning by doing” menetelmää. Jokaisen oppiminen on varsin erilaista, toinen oppii jo yhdellä kerralla perusteet ja voidaan jouduttaa vaikka seuraavaan vaiheeseen ja toiselle voi joutua kertaamaan useitakin kertoja. Asiat käydään ensin seikkaperäisesti teoriassa läpi ja sen jälkeen mennään testaamaan opittua käytännössä oppilaitoksen tai asiakkaiden työmaille. Teoriassa ei voi oppia kaikkia esim. joinkin asennukseen liittyviä työvaiheiden tekemistä.

LÄHTEET

HAMK. 1.8.2012. Toimintaohje opetuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi. Luettu 3.9.2014.

hamk.fi/.../HAMK/opetuksen_suunnittelu

Legha, Ghanbarnajad. 2012. Opetus- ja toteutussuunnitelmien vertailu Case KTAMK- logistiikan suuntautumisopinnot. Kaupan ja kulttuurin toimialan opinnäytetyö Liiketalouden koulutusohjelma Tradenomi.

Maanpuolustuskorkeakoulu, Täydennyskoulutus- ja kehittämiskeskus, Tuusula. 2007. Sotilaskeittäjäkurssi, koulutussuunnitelma.

Opetushallitus MÄÄRÄYS 35/011/2009

rakennusalan perustutkinto2009

SATAEDU Rakennusakan opetussuunnitelma

OPH projekti. Learning by doing – pedagogiset lähtökohdat. Luettu 3.9.2014.

<http://learningbydoing.purot.net/>.

Sataedu, Kiinteistöpalvelujen perustutkinto, Kiinteistönhoidon koulutusohjelma

Kiinteistöhoitaja

Tykistöprikaati, Satakunnan Tykistörykmentti. 11.2.2014. Satakunnan tykistörykmentin toimintakäsäky 2014.

LIITTEET

Liite 1 Sotilaskeittäjäkurssin toteutussuunnitelma

Ammattitaitovaatimukset	huomioitavaa	opittavat asiat
Elintarvikkeiden vastaanotto -Jakolistan tarkistaminen -elintarvikkeiden pakkaaminen -laatikoiden ja rullakoiden käsittely	vastuuhenkilö pitää määrätä valvottava myös miten auto pakataan	- osataan tarkistaa jakolista - tunnetaan eri elintarvikkeet, niiden pakkaukset ja säilytys - kuljetuspakkaukset omille paikoilleen
Töiden jakaminen/ohjetunti - huoltopalveluau tai kouluttaja jakaa kurssilaiset eri tehtäviin - ohjetunnilla käydään läpi eri tehtävissä opittavat asiat	katoksella kaikki kurssilaiset kokoajan mukana	- työt jaettava siten, että kaikki kurssilaiset ovat vuorollaan eri tehtävissä - ruoan valmistus, erityisruokavaliot, napitus, juomien valmistus
Ruoan valmistus kenttäkeittimellä - vesimäärän tarkistaminen - ohjeen noudattaminen - tulipesän seuraaminen - elintarvikkeiden varaaminen keittimen viereen - maustaminen - elintarvikkeiden lisääminen oikeassa järjestyksessä - astioiden varaaminen, lämmitysvesi - valmistuksen ajoituksen seu-	kouluttaja seuraa valmistuksen etenemistä kokoajan huoltopalveluau apunaan	- muistettava minimitäyttö - osattava lukea valmistusohjetta ja tulkittava määrät oikein - tunnistettava elintarvikkeet ja niiden pakkaukset sekä esikäsittelyaste - huomioitava ruoanvalmistus eri raaka-aineista (kuivaperuna, riisi, makaroni)

<p>raaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - valmiin ruoan jako - omavalvonta toimenpiteet 		<ul style="list-style-type: none"> - osattava laskea jakomäärät annoskoon mukaan eri ruokailijavahvuuksille - jako-ohjeiden kirjaaminen lähetysastioihin - lämpötila - määrä - maku - ruokanäyte - lämpöastiapussin käyttö
<p>Kenttäkeittimen pesu</p> <ul style="list-style-type: none"> - liotus - pesu - huuhtelu - nuohous 	<p>pesua valvottava kouluttajien toimesta</p>	<ul style="list-style-type: none"> - oikeat työvälineet - oikeat menetelmät
<p>Eriyisruokavalioiden valmistus</p> <ul style="list-style-type: none"> - erilaiset ruokavaliot - käytettävät elintarvikkeet - valmistustapa - ruoan pakkaaminen 	<p>mahdollisimman samantyyppistä ruokaa erityisruokavalioksiasiakkaille</p>	<ul style="list-style-type: none"> - tarkistettava mitä ruokavaliota on järkevä yhdistää - tiedostettava eri erityisruokavaliot - opetettava lukemaan pakkausmerkintöjä - käytettävät valmistusvälineet ja huomiotava turvallisuus - eri pakkaamistavat ja merkinnät
<p>Napitus</p> <ul style="list-style-type: none"> - ruokalistan lukeminen - laatikoiden varaaminen - elintarvikkeiden pakkaaminen 	<p>ruokalista jakotiedot sarjatyöskentely</p>	<ul style="list-style-type: none"> - mitä jaetaan - jako-ohje laput - laatikoiden koko ja niiden varaaminen

- muut tarvikkeet		- pakkauskoot - jätessäkit, jakohanskat, kertakäyttöhanskat
Juomien valmistus - tee kahvi kaakao - mehu	talvella lämmin mehu	- määrien ja osien laske- minen - astioiden varaaminen - veden lämmitys
Astioiden tiskaus - astianpesukoneella - talouspaikan tiskipaikalla	hygienia omavalvonta	- astianpesukoneen käyttö - tiskipaikan kokoaminen - astioiden tiskaus
Puiden hakkaaminen - kirveen käyttö	työturvallisuus	- puiden merkitys
Jätehuolto - ruokajäte - sekajäte - metalli - pahvi - kuljetuspakkaukset	varuskunnassa mahdolli- suus lajitteluun harjoitusalueen jätepisteet	- ruokajäteastioiden käsit- tely - jätessäkkien käsittely
Henkilökohtainen hygienia - wc - peseytyminen - suojavaatteet - päähine - aseet		- käsien pesu - huolehdittava suihkussa käynti esim. täydenny- sten yhteydessä - varusteiden vaihto - aseiden yms. paikka talouspaikalla

Liite 2 1. vuoden kiinteistönhoidon kurssin toteutussuunnitelma

I JAKSO Yleistä

Uusi opiskelija otetaan vastaan. Esim. häntä ollaan linja-autolla vastassa. Opettaja ja uudet opiskelijat tutustuvat toisiinsa.

Tutustutaan opiskeluympäristöön ja oppilaitoksen yleiseen toimintakulttuuriin mm. työajat, tauot, terveydenhuolto, ruokailu

Opiskelijalle tehdään Henkilökohtainen opintosuunnitelma (HOPS) ja Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

Oppilaitos järjestää kotiväenillan, johon opiskelijan kotiväki on tervetullut. Alle 18-vuotiaiden vanhemmat saavat tunnukset Wilmaan, josta voi seurata opintojen edistymistä. Ryhmänohjaaja ja erityisopettaja käyvät tutustumassa opiskelijan kotiin erikseen sovittavana aikana, mikäli kotiväki sen sallii. Muutoin vanhemmat kutsutaan koululle.

Varsinkin I jaksolla käydään läpi opetussuunnitelman sisältöä, arviointiperusteita ja muita itse opiskeluun liittyviä asioita. Arviointi on jatkuvaa ja suorituksia lisätään opintokorttiin joka jakson jälkeen. Opiskelija pystyy seuraamaan edistymistään opinnoissa opintokortista. Myös opettaja keskustelee kahden kesken opiskelijan kanssa joka opintojakson jälkeen ja tarpeen vaatiessa muutoinkin.

AMMATILLISET TUTKINNON OSAT

Pakolliset tutkinnon osat

- asiakaslähtöinen kiinteistöpalvelujen tuottaminen
työsuojelu
 - o tutustutaan koneisiin ja laitteisiin
 - o suoritetaan työturvallisuuskortti
- kiinteistöjen yleishoito ja valvonta
 - o selvitetään asiaa käytännössä

Valinnaiset tutkinnon osat

- koneiden käsittely
 - o Avant-kiinteistötraktori
 - o ruohonleikkurit, työnnettävät ja päältä ajettavat
 - o lehtipuhallin
- rakennustekniset korjaustyöt
 - o aloitetaan tutustumalla työkaluihin
- ulkoaluiden hoito
 - o nurmikon leikkaus

AMMATITAITOJA TÄYDENTÄVÄT TUTKINNON OSAT

Pakolliset tutkinnon osat

- äidinkieli
- toinen kotimainen kieli, ruotsi
- vieras kieli, englanti
- matematiikka
- liikunta
- taide- ja kulttuuri

Valinnaiset tutkinnon osat

- liikunta

VAPAASTI VALITTAVAT TUTKINNON OSAT

- orientoivat opinnot

- tutustutaan koulun käytäntöihin opinnonohjaajan (OPO), kuraattorin, terveydenhoitajan, erityisopettajan (ERVA) ja ATK-tukihenkilön johdolla

II JAKSO

Harjoittelu eri työkoneilla jatkuu. Annetaan yksilöllisiä työtehtäviä niille, jotka I jaksolla ovat osoittaneet pystyvänsä niihin. Muut jatkavat ohjattua harjoittelua.

AMMATILLISET TUTKINNON OSAT

Pakolliset tutkinnon osat

- asiakaslähtöisten kiinteistöpalvelujen tuottaminen
 - tehdään koulun sisäisiä säännönmukaisia töitä, esim. pyykkikuljetus tietyssä päivänä ja tiettyyn aikaan, postipakettien kuljetus, roskien tyhjennys
- kiinteistön yleishoito ja valvonta
 - lamppujen vaihdot
 - liputuksen harjoittelu
 - syyshuollot, rännien ja kattokaivojen puhdistukset, ulko-ovien lukkojen ja saranoiden voitelu
 - jokamiehen sähkötyöt
- LVI-järjestelmien hoito
 - tutustutaan ilmastointihuoneeseen, hanoihin, wc-istuimiin, niiden toimintaperiaatteisiin ja korjaustoimenpiteisiin

Valinnaiset tutkinnon osat

- kiinteistön toimintakunnon arviointi
 - arvioidaan koulun kiinteistön kunto
 - kierretään ryhmänä kiinteistö ja listataan korjauskohteet
- rakennustekniset korjaustyöt
 - työkalujen tunnistaminen
- ulkoalueiden hoito
 - leikataan nurmikot
 - kerätään lehtiä eri menetelmillä, Avant-keräävä ruohonleikkuri, Kubota-hinnattava lehtienkerääjä ja haravat
- koneiden käsittely

- tutustutaan ja harjoitellaan Kubota-kiinteistötraktorilla

AMMATITAITOA TÄYDENTÄVÄT TUTKINNON OSAT

Pakolliset tutkinnon osat

- äidinkieli
- toinen kotimainen kieli, ruotsi
- vieras kieli, englanti
- matematiikka
- liikunta
- taide- ja kulttuuri

Valinnaiset tutkinnon osat

- liikunta

III JAKSO

AMMATILLISET TUTKINNON OSAT

Pakolliset tutkinnon osat

Työssäoppimispaikkojen ja kesätyöpaikkojen hankinta alkaa.

- asiakaslähtöinen kiinteistöpalvelujen tuottaminen
 - edellisillä jaksoilla aloitetut työt jatkuvat
 - tehdään koulun sisäisiä muuttoja
- kiinteistön yleishoito ja valvonta
 - liputusharjoittelu talonmiehen apulaisena liputuspäivinä, 1-2 opiskelijaa kerrallaan
- LVI-järjestelmien hoito
 - hanojen ja Wc-istuintien tiivisteiden vaihdon opettelu

Valinnaiset tutkinnon osat

- koneiden käsittely

- logistiikkaopettajan johdolla harjoitellaan Avantilla ja Kubotalla ajoa, suoritetaan tieturvakortti, koulutus kestää 7pv, ryhmänohjaaja toimii myös kouluttajana
- ulkoalueiden hoito
 - opetellaan lumitöitä (lumitilanteesta riippuen) Avant-alueaura ja lumikauha, lapio, harja ja lumikola harjoitellaan hiekoittamista tarpeen vaatiessa

AMMATITAITOA TÄYDENTÄVÄT TUTKINNON OSAT

Pakolliset tutkinnon osat

- äidinkieli
- toinen kotimainen kieli, ruotsi
- vieras kieli, englanti
- matematiikka
- liikunta
- taide- ja kulttuuri

Valinnaiset tutkinnon osat

- liikunta

IV JAKSO

AMMATILLISET TUTKINNON OSAT

Pakolliset tutkinnon osat

- asiakaslähtöinen kiinteistöpalvelujen tuottaminen
 - näyttö
- kiinteistöjen yleishoito ja valvonta
- LVI-järjestelmien hoito
 - käydään läpi tähän mennessä opitut asiat teoriassa ja käytännössä

Valinnaiset tutkinnon osat

- kiinteistön toimintakunnon arviointi
- rakennustekniset korjaustyöt
- ulkoalueiden hoito

- lumityöt/hiekoitus jatkuu
- koneiden käsittely
 - auras ja hiekoitus jatkuu

AMMATITAITOA TÄYDENTÄVÄT TUTKINNON OSAT

Pakolliset tutkinnon osat

- äidinkieli
- toinen kotimainen kieli, ruotsi
- vieras kieli, englanti
- matematiikka
- liikunta
- taide- ja kulttuuri

Valinnaiset tutkinnon osat

- liikunta

V JAKSO

Työssäoppimisjakso 8 ov

Ensimmäisen vuoden opiskelijoilla ei ole ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia ollenkaan. Varaudutaan siihen, että kaikille ei löydy työssäoppimispaikkaa. He suorittavat sen koululla.

Liite3 Rakennusalan perustutkinto, talonrakennuksen koulutusohjelma, talonrakentaja

Rakennusalan perustutkinto, talonrakennuksen koulutusohjelma, talonrakentaja	
<p>Ammatilliset tutkinnon osat, 90ov</p> <p>4.1 Kaikille pakolliset tutkinnon osat</p> <p>4.1.1 Perustustyöt, 15 ov</p> <p>4.2 Talonrakennuksen koulutusohjelma tai osaamisala, talonrakentaja</p> <p>4.2.1. Runkovaiheen työt, 35ov</p> <p>Valinnaiset tutkinnon osat (valittava yhteensä 40ov)</p> <p>4.6.1 Sisävalmistusvaiheen työt 10ov</p> <p>4.6.2 Ulkoverhous- ja kattotyöt 10ov</p> <p><u>4.6.3 Muuraus 10ov</u></p> <p><u>4.6.4 Laatoitus 10ov</u></p> <p>4.6.5 Raudoitus ja betonointi 10ov</p> <p>4.6.11Korjausrakentaminen 10ov</p>	
<p>4.7 Muut valinnaiset tutkinnon osat ammatillisessa koulutuksessa, 0-10ov</p> <p>4.7.1 Yrittäjyys, 10ov</p> <p>4.7.2Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 2ov</p> <p>Ammattitaitoa syventävät ja laajentavat tutkinnon osat, 5-10ov</p> <p>Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat, 0-10ov</p> <p>Lukio-opinnot, 0-10ov</p>	
Ammatillista osaamista yksilöllisesti sy-	

ventävät tutkinnon osat (perustutkintoa laajentavat tutkinnon osat)			
Yritystoiminta, 10ov			
Tutkinnon osat muista ammatillisista tutkinnoista			
Tutkinnon osat ammatillisista tutkinnoista			
Tutkinnon osat ammatillisista perustutkinnoista			
Tutkinnon osat ammattitutkinnoista			
Tutkinnon osat erikoisammattitutkinnoista			
Ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa			
Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa, 20ov			
Tutkinnon osat	Pakolliset	Valinnaiset	
Äidinkieli	4ov	0-4ov	
Toinen kotimainen kieli	1ov	0-4ov	
Toinen kotimainen kieli suomi	2ov		
Vieras kieli, englanti	2ov	0-4ov	
Matematiikka	3ov	0-4ov	
Fysiikka ja kemia	2ov	0-4ov	
Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä-tieto	1ov	0-4ov	
Liikunta	1ov	0-4ov	
Terveystieto	1ov	0-4ov	
Taide ja kulttuuri	1ov	0-4ov	
Ammattitaitoa täydentävien pakollisten tutkinnon osien valinnaiset lisäosat			
Ympäristötieto		0-4ov	

Tieto- ja viestintäteknikka		0-4ov	
Etiikka		0-4ov	
Kulttuurien tuntemus		0-4ov	
Psykologia		0-4ov	
Yritystoiminta		0-4ov	
	16ov	4ov	
Vapaasti valittavat tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa, 10ov			
Tutkinnon osiin sisältyy opinto-ohjausta vähintään 1,5ov			

Ammatillinen perustutkinto (120ov) muodostuu Ammatillisista tutkinnon osista (90ov), ammattitaitoa täydentävistä tutkinnon osista (20ov) sekä vapaasti valittavista tutkinnon osista (10ov).

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja voi yksilöllisesti sisällyttää perustutkintoonsa enemmän osia silloin kun se on työelämän alakohtaisiin tai paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin vastaamisen ja tutkinnon suorittajan ammattitaidon syventämisen kannalta tarpeellista.

Edellä olevassa taulukossa on esitetty Satakunnan ammattiopiston Rakennusalan perustutkinto, Talonrakennuksen koulutusohjelma, Talonrakentaja, tutkinnon osat. Opiskelijalle ja tutkinnon suorittajalle tiedotetaan valinnan mahdollisuuksista ja häntä ohjataan valintojentelemiseen.

